

Tekst 1: Wniosek o powołanie komisji poselskiej (15.11.1976)

[...] Na 96 zbadanych przez nas przypadków zatrzymania 25 czerwca i w dniach następnym w Radomiu i 94 w Ursusie, 93 osoby w Radomiu i 46 osób w Ursusie oświadczyło, że były bite, a ich najbliższe osoby oświadczyły, że widziały ślady tego bicia. Zatrzymanych doprowadzano w Radomiu do Komendy Wojewódzkiej lub Miejskiej MO, a w Ursusie na miejscowy posterunek, gdzie urządzano tzw. ścieżkę zdrowia, tzn. przepędzano zatrzymanych przez szpaler funkcjonariuszy mundurowych i cywilnych, którzy bili ich pałkami. [...]

Zarówno w Radomiu, jak w Ursusie większość zatrzymanych kierowano przed kolegia orzekające ds. wykroczeń. [...] Rozprawy przed kolegiami ograniczały się z reguły do odczytania wniosku MO o ukaranie obwinionego i ogłoszenie skazującego orzeczenia [...]

W procesach prowadzonych przed Sądem Wojewódzkim i Sądem Rejonowym w Radomiu powszechną praktyką było, że oskarżenia opierały się wyłącznie na zeznaniach funkcjonariuszy MO i SB, którzy nie umieli określić np., jak oskarżeni byli ubrani podczas zajęć, na podstawie jakich szczegółów ich rozpoznali, a często ograniczali się do stwierdzenia, że oskarżeni byli w tłumie, który dopuszczał się określonych czynów, np. wznosił okrzyki, rzucał kamieniami itp. [...]

Źródło: Dokumenty Komitetu Obrony Robotników i Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR”, oprac. A. Jastrzębski, Warszawa-Londyn 1994, s. 50-53, cyt. za: A. Friszke, Czas KOR-u. Jacek Kuroń a geneza Solidarności, Kraków 2011, s. 132-133.

Objaśnienia:

MO – Milicja Obywatelska

SB – Służba Bezpieczeństwa

Tekst 2:

TRZY GENERACJE PRAW CZŁOWIEKA

I GENERACJA	II GENERACJA	III GENERACJA
<ul style="list-style-type: none"> • prawo do życia • wolność osobista • prawo do prywatności • prawo do posiadania własności • równość wobec prawa • prawo do sądu • wolność słowa • wolność wyznania i przekonań • prawo udziału w wyborach • wolność stowarzyszeń i zgromadzeń	<ul style="list-style-type: none"> • prawo do oświaty • prawo do opieki zdrowotnej • prawo do zabezpieczenia socjalnego • prawo do pracy • prawo do urlopu • prawo do opieki nad matką i dzieckiem • prawo do korzystania z dóbr kultury	<ul style="list-style-type: none"> • prawo do rozwoju • prawo do pokoju • prawo do zdrowego środowiska naturalnego • prawo do wspólnego dziedzictwa ludzkości • prawo do pomocy humanitarnej • prawo do informacji

Źródło: Strona KOSS, <http://www.ceo.org.pl/pl/koss/news/dzien-dzisiejszy> [dostęp: 18.09.2016]

Pytania do tekstów:

1. W tekście mowa jest o wydarzeniach 25 czerwca 1976 w Radomiu i Ursusie. Co się wtedy wydarzyło? Jakie były powody robotniczych protestów?

.....
.....
.....
.....

2. Jakie przykłady łamania praw człowieka znajdujecie w tekście? Podkreście odpowiednie fragmenty.

3. Zapoznajcie się z trzema generacjami praw człowieka. Zakwalifikujcie wypisane przez Was z tekstu fragmenty do odpowiedniej kategorii praw.

Cytat:	Jakie prawa człowieka zostały złamane?

4. Przypomnijcie sobie, co jeszcze wiecie na temat powojennej historii Polski. Jakie inne prawa człowieka były łamane w latach 1945-89?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tekst 3:

**Oświadczenie z dnia 23 września 1981 r.,
w związku z zakończeniem działalności
Komitetu Samoobrony Społecznej "KOR"**

W lecie 1976 podjęto akcję pomocy robotnikom represjonowanym za udział w czerwcowych strajkach. 23 września 1976 zawiązaliśmy w tym celu Komitet Obrony Robotników. Stanowiliśmy grupy osób o różnych przekonaniach politycznych i światopoglądowych. Połączyło nas przekonanie, że najważniejszą drogą w celu położenia tamy bezprawiu jest solidarne działanie społeczeństwa, tworzenie niezależnych instytucji społecznych, które wyrażając wolę poszczególnych grup skutecznie bronią praw obywatelskich. Podstawą naszych dążeń były: przekonanie o niezbywalności praw człowieka i obywatela oraz świadomość, iż każde społeczeństwo jest zobowiązane do samoobrony wobec przemocy. W ciągu następnego roku dla tysięcy robotników wyrzuconych z pracy, bitych w komendach MO i aresztowanych organizowaliśmy pomoc finansową, prawną i lekarską. [...]

Siłą naszego ruchu była ludzka solidarność. Ofiarna pomoc obrońców praw ludzkich w kraju i za granicą, szczególnie Polaków na obczyźnie, stanowiła materialną podstawę naszej działalności - od wspomagania bezprawnie pozbawionych pracy poczynając, na wspieraniu wielu poważnych inicjatyw kończąc. Działalność nasza nie byłaby jednak możliwa, gdyby nie ruch demokratyczny, który rósł i rozwijał się wokół nas w setki i tysiące współpracowników i działaczy. To oni nic bacząc na szykany i wszelkiego rodzaju represje policyjne - rewizje, areszty, nierzadko bicie - powielali i kolportowali nasze dokumenty i oświadczenia, zbierali i przekazywali nam informacje, zakładali i prowadzili niezależne pisma, jak "Biuletyn Informacyjny", "Biuletyn Dolnośląski", "Głos", "Krytyka", "Placówka", "Puls" i "Robotnik" - czy wreszcie zasłużony ośrodek wydawniczy NOW-a. Oni rozprowadzali setki tysięcy ulotek informujących społeczeństwo o potrzebie samoobronnej reakcji na bezprawie organów ścigania czy sądownictwa. Oni nawiązywali niezliczone kontakty z robotnikami, chłopami, studentami, inteligencją - kontakty, które w wielu wypadkach przekształciły się w trwałe więzi. Oni stawali przed sądami i kolegiami do spraw wykroczeń, oskarżani nie o swą działalność, tylko o chuligaństwo czy warcholstwo.

To dzięki nim mogliśmy utworzyć Biuro Interwencyjne, które swoją opieką objęło skrzywdzonych zgłaszających się do nas z obszaru całej niemal Polski. Dzięki nim mogliśmy zorganizować bank informacji, przy pomocy którego przełamana została bariera milczenia i kłamstwa wokół wszelkich wykroczeń dokonywanych przez władze państwa będącego sygnatariuszem Paktów Praw Człowieka i Obywatela. Słowem, to dzięki nim mogliśmy spełniać przez lata zadania, w służbie których określiliśmy się jako Komitet Samoobrony Społecznej. [...]

Źródło: <http://kor.org.pl/index.php?page=zakonczenie> [dostęp: 18.09.2016]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....